

HOLLANDSE WATERLINIES

UNESCO WERELDERFGOED

KADERNOTA 2022/2023

**Uitgangspunten voor de taken en de doelen
plus financiële begroting periode 2022 -2023**

Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies is een samenwerkingsverband (op basis van de gemeenschappelijke regeling) van 4 provincies, te weten Noord Holland, Utrecht, Gelderland en Noord Brabant.

Utrecht, mei 2022

Inleiding

Sinds juli 2021 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie UNESCO werelderfgoed en werd daarmee toegevoegd aan de Stelling van Amsterdam die al sinds 1996 op de werelderfgoedlijst staat. Samen zijn ze nu de Hollandse Waterlinies. Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijk orgaan opgericht er is er nu één nieuwe Siteholder voor de Hollandse Waterlinies. De taak van de Siteholder is het beschermen en uitdragen van dit unieke gebied.

Visie

In een samenwerkingsverband met 4 provincies draagt de Siteholder er zorg voor dat de Hollandse Waterlinies behouden blijven en beschermd worden. Dat het verhaal van de Hollandse Waterlinies uitgedragen wordt zodat het voor iedereen toegankelijk wordt op een manier waarbij het duidelijk wordt dat het een UNESCO Werelderfgoed betreft en waarom dat zo is. Behoud door ontwikkeling is daarbij het motto.

Missie

De Siteholder zorgt er voor dat iedereen de waarde van het erfgoed kent, dat men bewust met het erfgoed omgaat, dat het erfgoed behouden blijft en beschermd wordt en ook er voor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen het verhaal van de Hollandse Waterlinies leren kennen, zodat het verhaal wordt doorgegeven aan volgende generaties. Bij ontwikkelingen staat de instandhouding en versterking van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies centraal, uitgaande van de kernkwaliteiten.

Gemeenschappelijke Regeling

Vanaf het vroege begin van het nationale proces dat gericht was op de nominatie, hebben de vier voornoemde provincies in een bestuursovereenkomst de primaire verantwoordelijkheid op zich genomen, te weten: Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Ten behoeve hiervan zijn de vier provincies een gemeenschappelijke regeling aangegaan.

Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijke orgaan Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies opgericht dat verantwoordelijk is voor de coördinatie tussen- en gezamenlijkheid van de vier provincies gericht op beschermen en uitdragen van de werelderfgoedwaarde. Zo wordt geborgd dat aan de internationale verplichtingen van Nederland jegens de UNESCO kan worden voldaan. De Siteholder bestaat uit 4 Gedeputeerden van de Provincies in de GR. Vier afgevaardigden van de vier colleges van gedeputeerde staten die de samenwerking zijn aangegaan. De algemeen directeur van de RCE is als adviseur betrokken bij de Siteholder.

Gemeenschappelijk Overleg (Orgaan)

De taken van het GO zijn als volgt samen te vatten:

1. Algemene taken

- opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan;
- nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO; / de verantwoording naar het Rijk
- bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën
- zijn eerste aanspreekpunt

2. Bescherming van de universele waarden

- stimuleren en controleren van de bescherming
- tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
- stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;

3. Uitdragen van de universele waarden

- afstemming en communicatie;
- draagvlak, kennisverspreiding en promotie;

4. Organisatie en middelen

- ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen

Ad 1: Algemene taken

- opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan

Een managementplan is sinds 2006 verplicht bij het indienen van nieuwe UNESCO-werelderfgoednominaties. In het managementplan staat hoe de instandhouding van de Hollandse Waterlinies is geregeld. Het managementplan is een dynamisch document dat regelmatig wordt herzien. Het managementplan beschrijft op welke manier partijen richting geven aan het

beschermen en uitdragen van het werelderfgoed, waarbij de bescherming van de Outstanding Universal Value (OUV) centraal staat.

De Uitzonderlijke Universele Waarde van de Hollandse Waterlinies is:

- Een buitengewoon voorbeeld van een Europees verdedigingssysteem van de moderne tijd dat intact is gebleven;
- Een ingenieus systeem van militaire verdediging door inundatie dat gebruik maakt van eigenschappen en elementen van het aanwezige landschap;
- Uniek in de Europese architectuurgeschiedenis;
- Een illustratie van Nederlandse inventiviteit in land- en waterbeheersing.

Een belangrijk onderdeel van het management plan is de beschrijving van organisatiestructuur en de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen. Daarnaast komt de planologische bescherming, de wijze van beheer en de monitoring van het erfgoed aan de orde. Tot slot bevat het managementplan opgaven waar de komende periode aan gewerkt gaat worden inclusief een implementatiestrategie.

In 2023 wordt een herziene versie van het bij de nominatie ingediende managementplan opgesteld. In 2022 worden hiervoor de voorbereidingen getroffen en de opdracht verstrekt.

- nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO; / de verantwoording naar het Rijk

Een rapportageverplichting voortvloeiende uit de nominatie is het opstellen van een overzicht van toekomstige projecten binnen de grenzen van de site. Dit overzicht biedt de mogelijkheid om bij ontwikkelingen in een vroeg stadium de bescherming van de OUV mee te wegen in de planvorming. Dit overzicht moet eind 2022 gereed zijn.

- bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën
- zijn eerste aanspreekpunt voor het Rijk en UNESCO

Ad 2. Bescherming van de universele waarden

- stimuleren en controleren van de bescherming

Om de bescherming te borgen zijn er binnen het GO 2 gremia werkzaam:

1. De Werkgroep Bescherming

Deze werkgroep bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van de 4 provincies en een adviseur vanuit RCE, onder leiding van een coördinator vanuit het sitebureau. De werkgroep heeft tot taak het uitvoeren van gebiedsanalyses, het zorgdragen voor de harmonisatie van ruimtelijk beleid en het bespreken van casussen mbt ontwikkelingen binnen de site.

2. Het kwaliteitsteam

Dit team bestaat uit deskundigen op het gebied van planologische ontwikkelingen, ruimtelijke opgaven en cultuurhistorische waarden. Zij is de adviseur voor de Siteholder op complexe vraagstukken en formuleert visie en strategie op bescherming van de OUV.

- tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
Voor zowel de Werkgroep Bescherming als het Kwaliteitsteam geldt dat zij een signaalfunctie hebben op het gebied van bedreigingen en ontwikkelingen.

De gemeenten zijn eerst verantwoordelijk als het gaat om het toezien op ontwikkelingen en het handhaven bij overtredingen.

- stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;
Vanuit de centrale taak worden kennisbijeenkomsten en expertmeetingsgeorganiseerd. Ook wordt een toolbox en een stroomdiagram ontwikkeld die partners informatie verschaffen over wat te doen bij ontwikkelingen.

Ad 3. Uitdragen van de universele waarden

- afstemming en communicatie;

Teneinde de samenwerking tussen de vier provincies en tussen de Siteholder en externe partijen goed te laten verlopen is afstemming en communicatie van groot belang. Er wordt geparticipeerd in relevante netwerken en samengewerkt in werkgroepen en overlegorganen.

- draagvlak, kennisverspreiding en promotie;

Voor dit onderdeel is de Werkgroep Uitdragen eerste verantwoordelijke. Deze werkgroep bestaat uit ambtelijke afgevaardigden van de vier provincies, onder leiding van een coördinator van het Sitebureau.

Hoe vaker het verhaal van de Hollandse Waterlinies verteld wordt hoe meer mensen het verhaal leren kennen, herkennen en waarderen. Om dit op een herkenbare en uniforme manier te doen is er een huisstijl ontwikkeld. Met het samengaan van de Nieuwe Hollandse Waterlinies en de Stelling van Amsterdam moet een nieuwe huisstijl ontwikkeld worden, evenals een nieuwe website, nieuwe informatieborden en nieuw promotiemateriaal om beide linies samen uit te dragen als Hollandse Waterlinies.

De historische waarde en de betekenis van de Nieuwe Hollandse Waterlinie wordt gepresenteerd aan een groot publiek doormiddel van bezoekerscentra, publicaties, evenementen, exposities en educatieve programma's. Doel is om steeds meer mensen in binnen- en buitenland bekend te maken met het verhaal van de Hollandse Waterlinies. Hiervoor wordt op het gebied van publiekscommunicatie en marketing samengewerkt met een aantal partijen.

Het Kenniscentrum Waterlinies ontsluit zowel digitaal als analoog historische en actuele kennis over de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Voor UNESCO is het heel belangrijk dat het verhaal van het erfgoed door wordt gegeven aan de volgende generaties. Hiervoor wordt een lespakket ontwikkeld en worden op verschillende forten speciale rondleidingen aan schoolklassen gegeven.

Ambtelijke ondersteuning

Het sitebureau is het centrale ambtelijke onderdeel dat de samenwerking organiseert, de Siteholder ondersteunt en faciliteert in de uitvoering van haar taken en de centrale spil is in het interprovinciale netwerk.

De personele bezetting ziet er als volgt uit:

- 1 programmamanager 0,7 (secretaris-directeur) fte
- 1 programmasecretaris 0,5 fte

- 1 programmaondersteuner 0,6 fte
- 1 projectleider Uitdragen 0,7 fte
- 1 webmaster 0,5 fte
- 1 projectleider Bescherming 0,6 fte
- 1 projectleider Educatie (tijdelijk) 0,2 fte
- 1 projectleider Informatieborden (tijdelijk) 0,3 fte

Voor taken sitebureau zie bijlage Werkplan

De financiën van dit programma

Een deelnemende provincie is jaarlijks een vaste bijdrage verschuldigd aan het orgaan. Het orgaan stelt jaarlijks in de begroting per deelnemende provincie de bijdrage vast voor de instandhouding van het orgaan en uitvoering van taken in dat betreffende begrotingsjaar.

De hoogte van de bijdrage wordt berekend op basis van de totale kosten van het orgaan in het betreffende begrotingsjaar waarbij op grond van de ligging van de Hollandse Waterlinies in de vier provincies onderstaande verdeling in acht wordt gehouden:

Deelnemende provincies	Financiële verdeling
Provincie Noord-Holland	30%
Provincie Utrecht	30%
Provincie Gelderland	30%
Provincie Noord-Brabant	10%

Voor 2022-2025 zijn deze bijdrage respectievelijk € 300.000, € 300.000, € 300.000 en € 100.000

Meerjarig exploitatie-overzicht van baten en lasten

Baten en lasten (*€ 1)	2022	2023	2024	2025
Baten:				
<i>Saldo voorgaand jaar</i>	832.079	224.579	124.579	156.141
Bijdragen provincies	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Totaal beschikbaar	1.832.079	1.224.578	1.124.579	1.156.141
Lasten:				
Sitebureau	-635.000	-410.000	-428.438	-449.109
Unesco	-15.000	-10.000	-10.000	-10.000
Siteholderschap	-45.000	-35.000	-10.000	-10.000
Communicatie	-612.500	-330.000	-330.000	-330.000
Kennis en educatie	-175.000	-110.000	-110.000	-110.000
Bescherming incl. Q-team	-85.000	-70.000	-70.000	-70.000
Beheer	-30.000	-75.000	0	0
Netwerken	-10.000	-60.000	-10.000	-10.000
<i>Totaal lasten</i>	<i>-1.607.500</i>	<i>-1.100.000</i>	<i>-968.438</i>	<i>-989.109</i>
Saldo van baten en lasten	224.579	124.579	156.141	167.032

Toelichting bij de meerjarenbegroting:

- In de eerste 2 jaren wordt door incidentele kosten ingeteerd op de algemene reserve die bij oprichting op 24 maart 2022 aanwezig was.
- De jaren 2024 en 2025 laten een klein overschot zien wat afneemt door de indexatie van de lonen van het ingehuurd personeel.
- Voor de opvolgende jaren zal gekeken moeten worden of de bijdragen van de Provincies nog voldoende zijn om de kosten te dekken.
- De kosten voor het sitebureau zijn in 2022 hoger dan in 2023. Dit komt doordat een deel van de personeelskosten uit 2021 nog niet zijn doorbelast aan het Gemeenschappelijk Orgaan.

Belangrijke punten ten aanzien van de begroting en opmerkingen ten opzichte deze Kadernota 2022/2023 en de Kadernota 2024:

- Het GO dient normaliter de kadernota voor 15 april van het jaar voorafgaande aan het jaar waarvoor zij dient aan te leveren aan het ministerie van BZK.
- De deelnemende provincies hebben hieraan voorafgaand hun zienswijze in kunnen dienen bij het GO.
- Door de oprichting van het GO op 24 maart 2022 heeft de kadernota betrekking op 2022 en 2023 en is bovenvermelde data in deze kadernota niet gehaald c.q. heeft PS nog geen zienswijze kunnen indienen.
- Het meerjarige exploitatieoverzicht 2024 – 2027 zal in de komende kadernota worden opgenomen. Alsmede een toelichting op deze meerjarenbegroting.
- In de toelichting op de meerjarenbegroting zal worden stilgestaan bij eventuele incidentele lasten en onvoorziene uitgaven alsmede eventuele financiële risico's
- De geprognosticeerde balansen 2024 -2027 zal eveneens in de komende kadernota worden opgenomen.
- In de toelichting van de balansen wordt ingegaan op de ontwikkeling van de liquiditeitspositie, de solvabiliteitspositie en weerstandsvermogen.
- De 4 provincies die deelnemen in de GO zijn voor hun aandeel aansprakelijk als vermogenstekorten zouden ontstaan.